

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. Zijne Excellentie Dr. J.A. Vijlbrief
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

postadres
Postbus 5006
7600 GA Almelo

bezoekadres
Kooikersweg 1 Almelo

t 088 220 33 33
e info@vechtstromen.nl
www.vechtstromen.nl

contactpersoon

██████████

doorkiesnummer

0031 (0)88 ██████████

uw kenmerk

-

ons kenmerk

20220913/tg

datum

14 september 2022

bijlage(n)

1

Onderwerp

Reactie op adviesverzoek eindrapport
'Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022'

Hooggeachte heer Vijlbrief,

Op 30 juni 2022 ontvingen wij het rapport 'Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022' dat door Royal Haskoning DHV in opdracht van de Nederlandse Aardolie Maatschappij is opgesteld. Graag maken wij gebruik van de ons geboden gelegenheid om u hierover te adviseren. Hieronder geven wij de hooflijnen van onze reactie weer.

In ons advies pleiten wij voor het minimaliseren van het risico op verontreiniging van grond- en oppervlaktewater:

- door vergaande zuivering van het productiewater met de beste beschikbare technieken;
- als er dan toch nog gekozen wordt voor het injecteren van het productiewater pleiten wij om:
 - de injecties zo dicht mogelijk bij de bron te laten plaatsvinden;
 - gebruik te maken van een robuust ontwerp met materialen die goed bestand zijn tegen wisselende samenstellingen van het productiewater;
 - zorg te dragen voor een goede monitoring;
 - het gebruik van mijnbouwhulpstoffen tot een minimum te beperken.

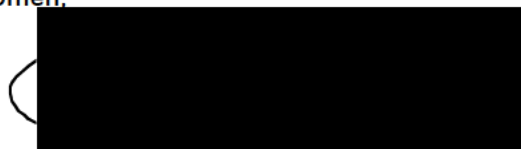
In de bijlage bij deze brief gaan wij verder in op bovenstaande punten en verwijzen wij tevens naar onze brief van 22 maart 2022 die wij u gestuurd hebben naar aanleiding van een aangenomen motie door het algemeen bestuur van ons waterschap.

Een afschrift van deze brief is verzonden naar de provincies Drenthe en Overijssel, de gemeenten Lossen, Oldenzaal, Dinkelland, Tubbergen, Twenterand, Hardenberg, Coevorden, Emmen en het algemeen bestuur van Waterschap Vechtstromen.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen.

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris-directeur

Bijlage: inhoudelijk toelichting op de genoemde hoofdlijnen in reactie van Waterschap Vechtstromen op adviesverzoek eindrapport “Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022”.

Nieuwe inzichten herafweging '22

Het eindrapport Herafweging verwerking productiewater Schoonebeek 2022 (hierna: herafweging '22) bevat een aantal nieuwe ontwikkelingen en inzichten ten opzichte van de herafweging die in 2016 is uitgevoerd:

- Er zijn nieuwe ontwikkelingen op het vlak van membraantechnologie, waardoor de haalbaarheid van indikkingsvarianten is toegenomen.
- De ervaring heeft geleerd dat het oliereservoir op sommige vlakken afwijkend reageert ten opzichte van de oorspronkelijke verwachting tijdens de aanvraag van de vergunningen.
- De herafweging '22 gaat uit van een productiewatervolume van 3000 m³ per dag, in plaats van 8000 m³/dag in 2016. Dat is een aanzienlijke beperking ten opzichte van de oorspronkelijke opzet. Ook wordt uitgegaan van een lager zoutgehalte dan in 2016.
- (H)erkend wordt dat hergebruik van bestaande pijpleidingen en putten, die meestal voor andere doelen zijn ontworpen, grotere risico's met zich meebrengt dan vooraf voorzien. Ook bleek intensievere monitoring noodzakelijk te zijn.
- Veel aandacht wordt besteed aan alternatieve verwerking van het productiewater in Zuidoost Drenthe. Daarbij wordt geconstateerd dat ondertussen injectiecapaciteit is vrijgekomen in Zuidoost Drenthe doordat de gasvelden nabij Schoonebeek grotendeels leeggeproduceerd zijn.

Minimaliseren van het risico op verontreiniging van grond- en oppervlaktewater

Als regionaal watersysteembeheerder werken wij dagelijks aan schoon, voldoende en veilig water in Twente, noordoost Overijssel en zuidoost Drenthe. Ten aanzien van de verwerking van het productiewater van NAM gaat onze aandacht vooral uit naar de mogelijke risico's voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater.

Wij zijn van mening dat eventuele risico's voor grond- en oppervlaktewater afdoende zijn beschreven in de herafweging '22. De vraag is wat ons betreft bovenal welke maatregelen uw ministerie en de toezichthouder gaan treffen om deze risico's tot een minimum te beperken – ongeacht welke verwerkingsvariant uiteindelijk wordt gekozen.

In onze brief van 22 maart 2022 hebben wij u gevraagd u om, als onderdeel van het herevaluatieonderzoek, zeer nadrukkelijk te kijken naar de mogelijkheid om de verwerking van het productiewater te laten plaatsvinden op de plek waar dit vrijkomt. Wij vinden dat lange transportafstanden ongewenst zijn, gezien het grotere risico op lekkages.

Tevens pleiten wij opnieuw voor vergaande zuivering van het productiewater tot een niveau dat het veilig hergebruikt dan wel geloosd kan worden. Oftewel: een circulaire benadering van het vraagstuk met aanzienlijk kortere transportafstanden en toepassing van de best beschikbare zuiveringstechnieken. Wij willen u hierbij nogmaals verzoeken om hier zo veel mogelijk rekening mee te houden. Als er dan toch nog gekozen wordt voor het injecteren van het productiewater willen wij u vragen om voor te schrijven dat het gebruik van mijnbouw hulpstoffen zo spoedig mogelijk wordt afgebouwd.

In aanvulling daarop willen wij, met het oog op de inzichten die de herafweging '22 heeft opgeleverd, uw aandacht vragen voor het volgende.

1. Robuust ontwerp met bijpassend materiaalgebruik en dito monitoring

In de afgelopen jaren kwamen de nodige problemen voort uit de gebruikte materialen (oude gasinfrastructuur die werd hergebruikt voor waterinjecties) in combinatie met een samenstelling van het productiewater.

Voor de toekomstige verwerking van het productiewater pleiten wij voor een robuust ontwerp waarbij gebruik gemaakt wordt van materialen die goed bestand zijn tegen een wisselende samenstelling van het productiewater. Bijkomend voordeel hiervan is dat het gebruik van mijnbouwhulpstoffen kan worden beperkt.

Bijzondere aandacht dient wat ons betreft uit te gaan naar de invloed van brijn op de toegepaste materialen, indien gekozen wordt voor een indikkingsvariant.

Hergebruik van bestaande metalen transport- en injectiebuizen heeft nadrukkelijk niet onze voorkeur.

Ook monitoring verdient voortdurende aandacht. In het waterinjectie management plan 2022 dat onderdeel uitmaakt van het herafweging '22 rapport staat vermeld dat meerdere parameters weliswaar jaarlijks gemeten worden, maar er slechts eens per zes jaar over gerapporteerd wordt. Wij verzoeken u in overweging te nemen deze rapportagefrequentie te verhogen, of ten minste voor te schrijven dat de jaarlijkse metingen worden gecontroleerd op afwijkingen. Daarnaast adviseren wij u om NAM op te dragen om ook een gestructureerd monitoringsprogramma voor de pijpleidingen en installaties op te stellen, aangezien daar in het waterinjectie management plan 2022 geen aandacht aan wordt besteed.

2. Verdere beperking mijnbouwhulpstoffen

Mijnbouwhulpstoffen horen in beginsel niet in de diepe ondergrond thuis. Wij adviseren u om NAM op te dragen de hoeveelheid mijnbouwhulpstoffen te minimaliseren en deze voor zover mogelijk te vervangen door biologisch afbreekbare of anderszins milieuvriendelijker alternatieven. Wij adviseren u om deze opdracht gepaard te laten gaan met duidelijke termijnen waarbinnen één en ander gerealiseerd moet zijn.

Overigens: mijnbouwhulpstoffen worden in tal van mijnbouwprocessen toegepast, waaronder ook in aardwarmtesystemen. Dit vraagstuk betreft dus niet alleen de activiteiten van NAM in Schoonebeek. Wij zien graag dat uw ministerie het initiatief neemt om in de gehele mijnbouwsector het gebruik van hulpstoffen te minimaliseren en krachtig te sturen op het ontwikkelen van milieuvriendelijker alternatieven.

Eenduidige omschrijving van 'circulair concept'

Regelmatig worden begrippen als 'circulair concept' en 'circulariteit' gebruikt in relatie tot de verwerking van het productiewater. Zo ook in de herafweging '22. Het valt ons op dat deze begrippen door de verschillende betrokkenen en belanghebbenden uiteenlopend worden geïnterpreteerd. Wij pleiten voor een eenduidige omschrijving. Daarin dient in onze optiek ten minste duiding te worden gegeven aan de mate van indikking, de bodemlaag waarin het brijn wordt teruggebracht, de locatie/maximale horizontale afstand tot het olieveld en de wijze waarop met mijnbouwhulpstoffen wordt omgesprongen.

Toekomstige verwerking van het productiewater

Als regionaal waterbeheerder staan wij midden in de maatschappij. Zowel noordoost Twente, waar NAM over een waterinjectievergunning beschikt, als zuidoost Drenthe behoort tot ons werkgebied. Uit beide regio's bereiken ons vragen en zorgen van inwoners met betrekking tot de verwerking van het productiewater.

NAM heeft in januari 2022 te kennen gegeven de waterinjectie op termijn te willen verplaatsen naar zuidoost Drenthe¹. U heeft aangegeven dat het huidige proces in Twente niet één op één over zal gaan naar Drenthe en dat de NAM bij de omschakeling naar Drenthe er voor moet zorgen dat zij al een stap maakt richting een schoner proces. Uit de herafweging '22 concluderen wij dat een zeer beperkt aantal varianten aan dit criterium voldoet.

Voorts geeft u aan dat NAM begin 2024 moet zijn omgeschakeld op het schonere circulaire proces. U benadrukt dat een zorgvuldig proces moet worden doorlopen en dat de waterinjectie in Drenthe alleen zal worden toegestaan als dit veilig en verantwoord is².

In de tijdlijn die u op 19 mei 2022 naar de Tweede Kamer stuurde gaat u onder andere uit van stopzetting van de waterinjectie in Twente in december 2022. Januari 2023 zou volgens deze tijdlijn de injectie in Schoonebeek worden opgestart³.

Wij willen onze zorg uitspreken voor wat betreft de planvorming rond de toekomstige productiewaterverwerking in de regio Schoonebeek.

De door u genoemde termijn (start waterinjectie Schoonebeek in januari '23) staat volgens ons op gespannen voet met de benodigde tijd voor het afronden van onderzoeksrapporten, het doorlopen van een gebiedsproces en wettelijke proceduretermijnen.

Op dit moment is ons nog niet duidelijk welke aanpak NAM precies voor ogen heeft: wat wil men wanneer op welke plek gaan doen, en op welke wijze? Verschillende onderzoeken zijn nog in uitvoering of naderen hun voltooiing. Graag ontvangen wij op korte termijn de gevraagde duidelijkheid, opdat wij voldoende gelegenheid hebben om onze bijdrage te leveren in het door u bepleitte gebiedsproces.

¹ [Kamerbrief met tijdlijn gebeurtenissen waterinjectie Twente, 12-04-2022](#)

² [Kamerbrief over recente ontwikkelingen waterinjectie en oliewinning Schoonebeek, 07-04-2022](#)

³ [Kamerbrief over toezeggingen uit debat opschorting waterinjectie Twente, 18-05-2022](#)